

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Posudek závěrečné práce

předložené na Ústavu anglického jazyka a didaktiky
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy

Jméno a tituly posuzující/ho:

Posudek:

vedoucího/vedoucí

oponenta/oponentky

Autor/autorka: Anna Cibulková, DiS

Název práce: *Jak ten čas letí: Metaforý spojené s vnímáním času v angličtině a češtině*

Rok odevzdání: 2022

Předložená jako práce:

bakalářská

diplomová

Odborná úroveň práce:

vynikající

velmi dobrá

průměrná

podprůměrná

nevyhovující

Věcné chyby:

téměř žádné

vzhledem k rozsahu přiměřený počet

méně podstatné četné

závažné

Zvolená metoda:

původní a adekvátní

vhodně zvolená

nepřilíš vhodná

nevhodně zvolená

Výsledky:

originální

původní i převzaté

netriviální kompilace

citované z literatury

opsané

Rozsah práce:

příliš velký

přiměřený tématu

dostatečný

nedostatečný

Použitá sekundární literatura (počet a výběr titulů):

nadprůměrná (rozsahem nebo náročností)

průměrná

podprůměrná

nevyhovující

Grafická a formální úroveň:

vynikající

velmi dobrá

průměrná

podprůměrná

nevyhovující

Jazyková úroveň:

vynikající

velmi dobrá

průměrná

podprůměrná

nevyhovující

Tiskové chyby:

téměř žádné

vzhledem k rozsahu a tématu přiměřený počet

četné

Stručná charakteristika práce (vyplňuje vedoucí, cca 100-200 slov)

Cílem práce je porovnat užití metafor v souvislosti s výrazem *time/čas* v češtině a v angličtině. Teoretická část přehledně a srozumitelně představuje pojmy poetická a konceptuální metafora, dále prezentuje teorii konceptuální metafory podle Lakoffa a Johnsona a následně metafory spojené s časem popsané v literatuře. Analytická část zkoumá vzorek 100 metaforických spojení substantiva *time/čas* a slovesa. Srovnání jazyků je jak kvantitativní, tak kvalitativní a výsledky naznačují, že čeština a angličtina konceptualizují čas velmi podobně. Práce podává dobrý základní přehled o metaforickém chápání času ve zkoumaných jazycích, avšak konkrétní výsledky jsou poněkud méně spolehlivé kvůli metodologickým chybám (viz níže), kterým by bylo možné zabránit průběžnými konzultacemi práce s dostatečným předstihem před odevzdáním.

Slovní vyjádření, komentáře a připomínky (cca 100-200 slov)

Silné stránky práce:

Práce dokládá autorčinu dobrou schopnost se seznámit s komplexní problematikou konceptuální metafory a dobré schopnosti kvalitativní analýzy, které dokazuje už samotná identifikace metaforických výrazů a jejich zařazení ke konkrétní metafoře.

Za pozitivní považují i porovnání kvantitativní, které může poukázat na rozdíly v užití konkrétních sloves.

Hlavním výsledkem práce je ilustrace podobného použití metafor spojených s časem v obou jazycích. I přes níže zmíněné nedostatky práce v hlavních aspektech splnila nároky kladené na bakalářskou práci a schopnost popsat určité metaforické vztahy tento standard přesahují.

Slabé stránky práce:

Kvantitativní data jsou bohužel zkreslená ne příliš vhodným krokem metodologickým, tj. volbou odlišných metod excerptce v českém a anglickém korpusu, kdy v korpusu syn2020 jsou vyhledány sekvence substantivum v prvním pádě a finitní sloveso, resp. sloveso v infinitivu a substantivum, zatímco v BNC jsou vyhledávány kolokace lemmatu *time*, které jsou poté manuálně tříděny. Autorka tento postup vysvětluje nemožností izolovat dotazem sekvenci podmět + přísudek v angličtině. Jistě by tedy ale bylo v takovém případě vhodnější použít metodu kolokací v obou korpusech, aby data byla lépe srovnatelná. Tímto způsobem vypadnou spojení, které mají v češtině typicky postverbální užití podmětu kvůli aktuálnímu členění (např. *přišel čas*). Stejný problém s volným slovosledem češtiny se týká i následného vyhledávání konkrétních sekvencí slovesa a substantiva (což byl můj návrh, avšak bohužel už v časovém presu nezbyl čas na odhalení tohoto nedostatku). Kvůli tomu jsou kvantitativní data v některých případech méně spolehlivá (např. právě *time comes – čas přišel*).

Druhým metodologickým problémem jsou nejasná kritéria zařazení ke konkrétním metaforám. Jak a proč jsou odlišeny typy *TIME IS A VALUABLE COMMODITY*, *TIME IS MONEY* a *TIME IS A LIMITED RESOURCE*? Domnívám se, že se natolik prolínají, že by dávalo smysl je všechny spojit do jedné kategorie a i kvantitativní data prezentovat v rámci této větší kategorie. Takto je například spojení *vrátit čas* v kategorii jedné, zatímco *mít čas* v kategorii jiné, i když obě konceptualizují čas podobně jako cenný předmět vlastnictví. Další diskuze kombinací těchto tří kategorií už celkový pohled spíše ještě více komplikují než vyjasňují.

V závěru autorka zmiňuje jediný rozdíl mezi jazyky, a to častější personifikaci v češtině. Předkládaná data ji sice naznačují, ale bylo by dobré vysvětlit metodu zařazení do kategorie TIME IS A BEING. Proč je sem zařazeno například české sloveso *přiblížit*, avšak anglické *approach* není? Jiné rozdíly zmíněné nejsou, ale např. data tabulky 23 (str. 56) poukazují na třikrát čtenější užití *čas ukáže* než *time reveals/shows*, a naopak častější *time stands* ve srovnání s *čas stojí*. Toto jsou rozdíly, které by práce mohla lépe prozkoumat a okomentovat.

Otázky k obhajobě a náměty do diskuze:

V metodologii se píše: „Some verb phrases had an evident metaphorical meaning, while some other phrases turned to be quite questionable.“ Bylo by možné tyto nejasné příklady exemplifikovat a vysvětlit, jakou metodou byly nakonec určeny jako vhodné nebo nevhodné?

Slovní spojení *time elapses* (str. 26): toto sloveso zmiňují slovníky pouze v souvislosti s časem, jak byla určena jeho metaforičnost? Bylo přihlíženo k etymologii?

Jak byl řešen problém víceslovných sloves (především frázových)? Byly výskyty těchto sloves v datech zařazeny mezi výskyty jejich slovesného základu?

Proč je v seznamu sloves ilustrujících pohyb času na str. 31 sloveso *become*? Mohla by autorka vysvětlit jeho metaforické chápání?

Navržená klasifikace:

výborně velmi dobře dobře neprospěl/a

Místo, datum a podpis vedoucího/opponenta:

V Praze,